

Standardi dječjeg sudjelovanja u Društvu „Naša djeca“ Opatija

Društvo „Naša djeca“ Opatija je neprofitna i nevladina udruga koja se bavi organizacijom slobodnog vremena djece i mladih do 18 godina i djeluje na području Republike Hrvatske. Punopravni je član Saveza društava Naša djeca Hrvatske, Koordinacije udruga za djecu, Eurochild organizacije te Child rights connect organizacije. Svojim djelovanjem svakodnevno pridonosi poštivanju dječjih prava i zalaže se za poboljšanje kvalitete života djece kako u svojoj sredini, tako i u Republici Hrvatskoj i svijetu.

Vizija

Vizija Udruge je demokratsko društvo usmjereno djeci, koje razumije prava i potrebe djece i roditelja te pruža svojoj djeci mogućnost razvijanja svih potencijala i izgradnju svijeta po mjeri djeteta.

Misija

Misija Udruge je:

- zalaganje za bolji položaj djece u društvu i zaštitu dječjih prava te jednake mogućnosti za svu djecu u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta,
- suradnja s Društvima Naša djeca i srodnim udrugama i organizacijama pri osmišljavanju i organiziranju akcija i aktivnosti s djecom i za djecu u slobodno vrijeme,
- podrška djeci u aktivnom sudjelovanju u lokalnoj zajednici te poticanje lokalne zajednice, ustanova i institucija na zaštitu i skrb o djeci prema načelu najboljeg interesa za dijete,
- osnaživanje roditelja za odgoj djece provođenjem programa edukacije i promocije odgovornog i kvalitetnog roditeljstva,
- njegovanje tradicije volonterstva u DND-u Opatija.

Uvod u standarde dječjeg sudjelovanja

Djelujući u području ostvarivanja prava djeteta iz Konvencije UN-a o pravima djeteta DND Opatija inicira i stručno osmišljava teme i aktivnosti za djecu i odrasle vezane uz dječje sudjelovanje (participaciju djeteta) s ciljem senzibilizacije odraslih o važnosti uvažavanja dječjeg mišljenja te aktivnog sudjelovanja djece u lokalnoj zajednici.

Konvencija UN-a o pravima djeteta izražava nekoliko različitih aspekata prava djece na sudjelovanje:

- pravo na izražavanje svojih stavova o stvarima koje se odnose na djecu,
- sloboda izražavanja i pravo na primanje informacija,
- sloboda misli,
- sloboda udruživanja,
- pravo na sudjelovanje u društvenom životu zajednice.

Standardi dječjeg sudjelovanja su standardi provođenja dječjeg sudjelovanja. Svrha ovih standarda je osiguranje dosljedne, visoko kvalitetne prakse dječjeg sudjelovanja kroz programe i aktivnosti Društva „Naša djeca“ Opatija.

Standardi dječjeg sudjelovanja imaju za cilj biti osnova dijaloga DND-a Opatija sa zaposlenicima, volonterima, roditeljima, predstavnicima lokalne i regionalne vlasti i partnerima o načinima osiguranja smislenog dječjeg sudjelovanja. Mogu biti korišteni za:

- pomoć osoblju u DND-a Opatija u iskustvu s dječjim sudjelovanjem i identificiranju područja u kojima je moguć napredak,
- treninge kompetentnosti koji osiguravaju osoblju koje radi s djecom da razvijaju stavove, vještine i povjerenje potrebno da bi stručno obavljali posao,
- pružanje osnove za odgovornost i izazov ako praksa dječjeg sudjelovanja ne bi zadovoljila dostignute standarde,
- osvrt na proteklo razdoblje i identificiranje ciljeva za budućnost,
- utvrđivanje sigurnog i smislenog okruženja za dječje sudjelovanje i minimiziranja rizika za djecu prilikom sudjelovanja,
- dijeljenje iskustava smislenog dječjeg sudjelovanja s ostalim organizacijama koje rade s djecom i ostalim partnerima.

Standardi dječjeg sudjelovanja namijenjeni su da budu putokazi djelatnicima koji podupiru sudjelovanje djece. Standardi su stvoreni da budu relevantni i dostižni. Djelatnici trebaju koristiti te standarde u skladu s politikom zaštite djece u DND-u Opatija.

Načela

Društvo „Naša djeca“ Opatija podupire smisleno i kvalitetno dječje sudjelovanje koje djeci daje stvarnu priliku da izraze svoje mišljenje, budu uključeni u proces odlučivanja i da djeluju. Standardi prakse dječjeg sudjelovanja trebaju biti interpretirani unutar konteksta sljedećih općih načela Konvencije UN-a o pravima djeteta:

- djeca imaju pravo na slobodu izražavanja, misli, udruživanja i pristupa informacijama, pravo da ih se čuje te da slobodno izraze svoje mišljenje o svemu što ih se tiče,
- mjere trebaju služiti ohrabrenju njihove participacije u skladu s njihovim godinama i stupnju zrelosti,
- sudjelovanje treba promovirati ono što je u najboljem interesu djece i ono što im omogućuje razvoj,
- sva djeca imaju jednaka prava na sudjelovanje bez diskriminacije,
- sva djeca imaju pravo na zaštitu od manipulacije, nasilja, zlostavljanja i iskorištavanja.

Definicije

Dijete/Mlada osoba

Slijedeći Konvenciju UN-a o pravima djeteta dijete je svako ljudsko biće mlađe od 18 godina.

Sudjelovanje/participacija

Sudjelovanje/participacija je mogućnost izražavanja mišljenja, utjecanja na odlučivanje i postizanja promjene.¹

Dječje sudjelovanje je dobrovoljno uključivanje sve djece, uključujući najmarginaliziranije i one različitih godina i sposobnosti, u sve što ih se tiče na izravan ili neizravan način. Dječje sudjelovanje je način rada i temeljni princip koji određuje sve programe i događa se na različitim poljima - od obitelji do vlade, od lokalne do međunarodne razine.

Korist od dječjeg sudjelovanja je višestruka, ne samo za djecu, već i za odrasle i širu društvenu zajednicu.

Sudjelovanje kod djece izgrađuje samopouzdanje i pridaje osjećaj važnosti te razvija socijalne i komunikacijske vještine kao i metode rješavanja konflikata.

Pregled standarda prakse u dječjem sudjelovanju

Standard 1

Etički pristup: transparentnost, poštenje i odgovornost.

Standard 2

Dječje sudjelovanje/participacija je relevantna i dobrovoljna.

Standard 3

Prijateljsko, poticajno okruženje.

Standard 4

Jednakost prilika.

Standard 5

Učinkovito i pouzdano osoblje.

Standard 6

Sudjelovanje/participacija promovira sigurnost i zaštitu djece.

Standard 7

Osiguranje praćenja i ocjenjivanja.

Standard 1: Etički pristup: transparentnost, poštenje i odgovornost

1. Pojam participacija, odnosno glagol participirati, ušao je u hrvatski jezik preko njemačkog partizipieren što potječe od latinskog participare. Participacija, prema Hrvatskom enciklopedijskom rječniku, može značiti:

1. sudjelovanje, sudioništvo, udio, učešće (*participirati u novcu, participirati u sredstvima za proizvodnju*)
2. sudjelovanje građana u procesima odlučivanja i aktivnostima na svim područjima društvenog života, te sudjelovanje zaposlenih u odlučivanju o radnim/privrednim poslovima u poduzećima i javnim ustanovama (*neposredna/posredna participacija*)
3. U filozofiji navode se dva značenja.
 - A. uvjerenje da sve pojave nastaju djelovanjem nadnaravne sile
 - B. odnos osjetne stvari i ideje (Platon).

Što?

Odrasli u DND-u Opatija predani su etičnoj sudioničkoj praksi i na prvom mjestu je mjestu najbolji interes djeteta.

Zašto?

Postoji neravnoteža moći i statusa između djece i odraslih. Etički pristup je potreban kako bi sudjelovanje djece bilo iskreno i smisleno.

Kako ostvariti standard?

- Djevojčice i dječaci mogu slobodno izraziti svoje mišljenje i dobiti poštovanje.
- Jasna je svrha sudjelovanja djece i vrijednosti sudjelovanja.
- Djeca razumiju koliki utjecaj mogu imati na donošenje odluka i tko će donijeti konačnu odluku.
- Uloge i odgovornosti svih uključenih (djece i odraslih) su jasno naglašene, razumljive i o njima postoji dogovor.
- Jasni ciljevi su dogovoreni sa zainteresiranom djecom.
- Djeca imaju pristup relevantnim informacijama vezanim za njihovo sudjelovanje.
- Djeca su uključena od samog početka i mogu utjecati na nacrt i sadržaj procesa sudjelovanja.
- Vanjski suradnici - odrasli uključeni u bilo koji proces sudjelovanja osposobljeni su za rad s djecom, upoznati sa svojom ulogom i voljni slušati i učiti.
- Odrasli u DND-u Opatija odgovorni su djeci za obvezu koju su preuzeli.
- Ondje gdje proces uključivanja zahtijeva zastupanje veće skupine djece, odabir predstavnika temeljit će se na demokratičnosti i nediskriminaciji.
- Zapreke i izazovi s kojima se mogu suočiti djeca koja sudjeluju/participiraju u ostalim područjima njihova života su uzete u obzir i raspravljene su da bi se smanjio negativan utjecaj koji bi mogao proizaći iz njihova sudjelovanja.

Standard 2: Dječje sudjelovanje/participacija je relevantna i dobrovoljna

Što?

Djeca koja sudjeluju u procesima govore o problemima koja ih se tiču (izravno ili neizravno) i imaju izbor sudjelovati ili ne.

Zašto?

Sudjelovanje djece treba se graditi na dječjem osobnom znanju, informacijama i uvidima koje djeca imaju o svojem životu, svojim zajednicama i pitanjima koja ih se tiču.

Kako ostvariti standard?

- Pitanja su relevantna za djecu koja su uključena i oslanjaju se na njihovo znanje, vještine i mogućnosti.
- Djeca su uključena u postavljanje kriterija za izbor i zastupanje vezano uz sudjelovanje.

- Djeca imaju vremena razmisliti o svom sudjelovanju, a procesi su utvrđeni da bi djeci osigurali da mogu dati osobni, informirani pristanak za sudjelovanje.
- Dječje sudjelovanje je dobrovoljno i djeca se mogu povući kad žele.
- Djeca su uključena na načine, na razini i u ritmu prikladnom njihovim sposobnostima i interesima i njihovoj dobi.
- Sve dječje obveze se poštuju i prilagođava im se (kod kuće, pri radu i u školi).
- Načini rada i metode uključanja inkorporiraju se i grade na potpunim lokalnim strukturama, znanju i iskustvu i uzimaju u obzir društvena, ekonomska, kulturna i tradicionalna iskustva.
- Potpora ključnih odraslih u životu djece (roditelja, skrbnika, odgajatelja, učitelja) je potrebna, kao i šira potpora za sudjelovanje djevojčica i dječaka.

Standard 3 : Prijateljsko ozračje prema djeci

Što?

Djeca doživljavaju sigurno, ohrabrujuće ozračje za njihovo sudjelovanje.

Zašto?

Kvaliteta sudjelovanja/participacije djece i njihova sposobnost da iskoriste to iskustvo pod snažnim su utjecajem stvaranja pozitivnog ozračja za njihovo sudjelovanje.

Kako ostvariti standard?

- Načini rada grade samopouzdanje i samopoštovanje kod dječaka i djevojčica različite dobi i sposobnosti tako da osjećaju da mogu pridonijeti uvažavanju svojeg mišljenja.
- Metode sudjelovanja se razvijaju u partnerstvu s djecom da bu odražavale njihove omiljene medije izražavanja.
- Omogućuje se dovoljno vremena i resursa dostupnih za kvalitetno sudjelovanje djece te su djeca pripremljena za sudjelovanje.
- Odrasli (uključujući roditelje/skrbnike) su senzibilizirani za važnost dječjeg sudjelovanja i osposobljeni za pozitivnu ulogu u potpori dječjem sudjelovanju.
- Mjesta za susrete djece moraju biti prijateljska, opuštenog i udobnog ozračja, s pristupom infrastrukturi koja im je potrebna. Također, moraju biti prilagođena djeci s teškoćama u kretanju.
- Službene procedure su stvorene kako bi se sva djeca, pogotovo ona s malo iskustva, osjećala dobrodošlo.
- Ondje gdje je potrebno, potpora je pružena kako bi se dijelile informacije i/ili gradile vještine i sposobnosti da se omogući djeci, individualno i kolektivno, učinkovito sudjelovanje.
- Djecu se pita koje su im informacije potrebne i dostupne. Informacije se dijele u formatima koja su prijateljski djeci i na jeziku bliskom djeci, uključujući djecu s problemima vida i sluha.
- Neformalni jezik je korišten u svim raspravama koja uključuju djecu i /ili sav žargon ili tehnički pojmovi su jasno objašnjeni.

Standard 4: Jednake prilike

Što?

Dječje sudjelovanje se u radu rukovodi načelima jednakih prilika za sve (zabranjen je svaki oblik diskriminacije i isključivosti).

Posebna briga vodi se o grupama djece koja su obično diskriminirana i koja su često isključena iz aktivnosti da budu uključena u procese sudjelovanja.

Zašto?

Djeca, kao odrasli, nisu homogena skupina, a sudjelovanje pruža jednakost prilika za sve, bez obzira na djetetovu dob, rasu, spol, jezik, religijsko, političko i bilo koje drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili društveno podrijetlo, vlasništvo, poteškoću, rođenje ili drugi status (ili status njegova/njezina roditelja/skrbnika).

Kako ostvariti standard?

- Sva djeca imaju jednake prilike za sudjelovanje i sustavi su razvijeni kako bi se osiguralo da djeca nisu diskriminirana na temelju dobi, rase, spola, jezika, religijskog, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog, etničkog ili društvenog podrijetla, vlasništva, teškoća, rođenja ili drugog statusa.
- Cilj dječjeg uključivanja je uključiti svu djecu, a ne samo neke.
- Sudionička praksa s djecom je dovoljno fleksibilna da zadovolji potrebe, očekivanja i situacije različite skupine djece te se redovito vrši evaluacija tih potreba.
- Pri organizaciji dječjeg sudjelovanja uzeti su u obzir dob, spol i sposobnosti djece (način na koji su informacije prezentirane).
- Oni koji rade s djecom mogu stvoriti inkluzivno, nediskriminacijsko okruženje za sve sudionike.
- Nema predrasuda o tome što različite grupe djece mogu i ne mogu.
- Sva djeca imaju jednaku priliku da izraze svoje mišljenje i da se njihov doprinos odrazi u svim ishodima procesa sudjelovanja, uključujući procese koji uključuju djecu i odrasle.
- Ako postoji ograničenje o broju djece koja mogu sudjelovati, djeca sama među svojim vršnjacima odabiru one koji će ih zastupati u participacijskim inicijativama na principima demokratičnosti i inkluzije.

Standard 5: Osoblje je učinkovito i pouzdano

Što?

Odraslo osoblje i osoba ovlaštena za zastupanje udruge uključeni su u podupiranje sudjelovanja djece, educirani i posao rade na visokoj razini.

Zašto?

Odrasli mogu učinkovito i pouzdano poticati iskreno dječje sudjelovanje samo ako imaju potrebna znanja i vještine.

Kako osigurati standard?

- Odraslo osoblje i osoba ovlaštena za zastupanje udruge su senzibilizirani na sudjelovanje djece i razumiju organizacijsku predanost dječjem sudjelovanju.
- Osoblje ima odgovarajuću edukaciju i sredstva potrebna za pouzdan i učinkovit rad s djecom različitih dobi i sposobnosti.
- Osoblje je prikladno nadgledano, podupirano i evaluirano.
- Specifične tehničke vještine ili stručnost (npr. u komunikaciji, rješavanju sukoba ili radu u multikulturalnom okruženju) izgrađeni su kombinacijom zapošljavanja, odabira, razvoja osoblja i razmjene iskustava.
- Odnosi između osoblja i osobe ovlaštene za zastupanje udruge predstavljaju model prikladnog ponašanja, ophođenja jednih prema drugima s poštovanjem i iskrenošću.
- Potpora je pružena svim osobama kojima dječje sudjelovanje predstavlja kulturni šok bez da se na to gleda kao na problem.
- Zaposlenici imaju mogućnost izraziti svoje mišljenja, zabrinutosti i sumnje o tome hoće li uključivanje djece biti konstruktivno.

Standard 6: Sudjelovanje /participacija promovira sigurnost i zaštitu djece

Što?

Politika zaštite i procedure sudjelovanja djece tvore suštinu sudioničkog rada s djecom.

Zašto?

Organizacije imaju obvezu brinuti o djeci s kojom rade i sve mora biti učinjeno da se minimizira rizik zlostavljanja i iskorištavanja djece ili drugih negativnih posljedica dječjeg sudjelovanja.

Kako osigurati standard?

- Prava koja se tiču zaštite djece predstavljaju temelj na kojem se dječje sudjelovanje planira i organizira.
- Djeca uključena u sudjelovanje svjesna su svojih prava i znaju kome se obratiti ako im treba pomoć.
- Educirani zaposlenici koji posjeduju znanje koordiniraju zaštitom djece pri procesu sudjelovanja.
- Osoblje koje organizira procese sudjelovanja ima strategiju zaštite djece koja je specifična za svaki proces. Strategija mora biti dobro iskomunicirana i zaposlenici koji su uključeni u proces moraju je dobro razumjeti.
- Djelatnici prepoznaju svoju pravnu i etičku obvezu i odgovornost (poštivanje ponašanja). Sustav za prijavu incidenata postoji i razumiju ga svi djelatnici.
- Zaštitne procedure prepoznaju posebni rizik s kojim se susreću neka djeca i specifičnost zapreka u traženju pomoći.
- Napravljena je pažljiva procjena o rizicima povezanim s dječjim sudjelovanjem - iznošenjem stavova i zagovaranjem. Ovisno o identificiranim rizicima možda će biti potrebno zaštititi identitet djeteta ili pružiti mjere zaštite djece.

- Potreban je pristanak za korištenje svih informacija prikupljenih od djece, a informacije koje su označene kao tajne moraju takve i ostati.
- Postupak formalnih pritužbi postoji da bi omogućio djeci koja sudjeluju da u povjerenju razgovaraju o svim pitanjima njihovog sudjelovanja.
- Nijedna fotografija, video ili digitalni zapis djeteta ne može se snimiti bez suglasnosti roditelja/skrbnika i dječjeg pristanka.
- Djecu koja su uključena u sudioničke projekte treba zaštititi od utjecaja odraslih osoba koje ne sudjeluju u projektima.
- Odgovornosti koje se tiču osiguranja, putovanja i zdravstvenog osiguranja su jasno delegirane i učinkovito planirane.

Standard 7: Osiguravanje praćenja

Što?

Poštivanje dječjeg zalaganja naznačeno je obvezom da se djeci pruži povratna informacija o praćenju kvalitete i utjecaja dječjeg sudjelovanja.

Zašto?

Važno je da djeca razumiju što je ishod njihovog sudjelovanja i kakav je njihov doprinos. Važno je, gdje je prikladno, dati im mogućnost sudjelovanja u procesu praćenja aktivnosti. Kao ključni dionici djeca su sastavni dio monitoringa i procesa evaluacije.

Kako ostvariti standard?

- Djeca imaju podršku za sudjelovanje u procesu praćenja.
- Proces praćenja i evaluacija su sastavni dijelovi procesa sudjelovanja.
- Djeci je pružena potpora i ohrabrenje da dijele svoja iskustva sa sudjelovanjem svojih vršnjaka u aktivnostima, lokalnom zajednicom, organizacijama i projektima u kojima su sudjelovali.
- Djeca dobiju brzu i jasnu povratnu informaciju o utjecaju njihovog sudjelovanja te o ishodu bilo koje odluke koja ih se tiče, slijedeći korake i vrijednosti njihovog angažmana.
- Sva djeca uključena u sudioničke projekte trebaju dobiti povratnu informaciju.
- Djecu se pita o njihovom zadovoljstvu sa sudjelovanjem i o mogućim poboljšanjima sudjelovanja.
- Rezultati monitoringa i evaluacije dani su djeci uključenoj u sudjelovanje na dostupan i prijateljski način i njihove povratne informacije su uzete u obzir za buduće sudjelovanje.
- Pogreške identificirane tijekom evaluaciju su uzete u obzir za buduće sudjelovanje.
- Odrasli će ocijeniti kako su implementirani dječji prioriteti i dati preporuke za daljnje strategije i programe.
- Održivost potpore je raspravljena s djecom. Odrasli će pružiti jasnu povratnu informaciju djeci koja se tiče granica potpore dječjim inicijativama i organizacijama. Ako dugotrajna potpora nije moguća, odrasli će pružiti djeci resurse i podršku da kontaktiraju druge udruge koje im mogu pomoći.

